

Stormen 1 augusti 1983

Det är snart 40 år sedan som Hjärup drabbades av ett förfärligt oväder. En storm med vindhastighet upp mot 60 m/s (ca 200 km/h) bildade en tromb som i kombination med regn och hagel orsakade stor skada på byggnader och växtlighet. Flera personer har berättat om hur de minns ovädet och deras berättelser har sammanställts i den ordning de berättas. Som jämförelse kan nämnas att stormen Gudrun i januari 2005 hade vindbyar upp mot 42 m/s.

Berrieth och Karl-Gösta Hansson på Hjärup's Gård har berättat.

Vid halv åttatiden på kvällen fick de besök av goda vänner. Vad som bidrog till besöket var att vännernas två söner skulle få träffa och leka med två ganska nyfödda källingar som fanns i ladan.

K-G säger att han kände något konstigt i luften. När han då tittade i riktning sydost och såg hur molnen tornade upp sig anade han att ett stort oväder var på gång.

Vid åttatiden började det regna och blåsa allt mer. Barnen hämtades in från ladan och alla samlades inomhus på avstånd från fönstren.

Vinden tilltog allt mer och regnet blandades med hagel stora som hasselnötter. De kunde se hur regnet pressades mellan karm och fönsterram i deras veranda som vette åt söder. De såg också hur stora grenar bröts av från träden.

Tjugo över åtta avtog regnet och den starka vinden och det blev total stiltje. Det kändes kusligt.

De gick ut för att få en uppfattning om vad stormen åstadkommit och blev förskräckta över vad de fick se. Alla byggnader var mer eller mindre skadade. Till det mera skadade hörde ladan, där flickorna lekt med källingarna, den var helt borta.

Efter att ha gått runt och noterat skador gick de in och tog fram försäkringshandlingarna. En stor del av natten ägnade de åt att läsa villkoren och kom fram till att de var rätt försäkrade. Men en viss oro kände de ändå.

Påföljande morgon gick de ut och tittade på förödelsen igen och hade kamera med sig.

Före detta lada fotograferad från norr.

Samma före detta lada fotograferad från söder

Garageportarna stod öppna och bilens bakruta hade krossats av kringflygande takpannor.

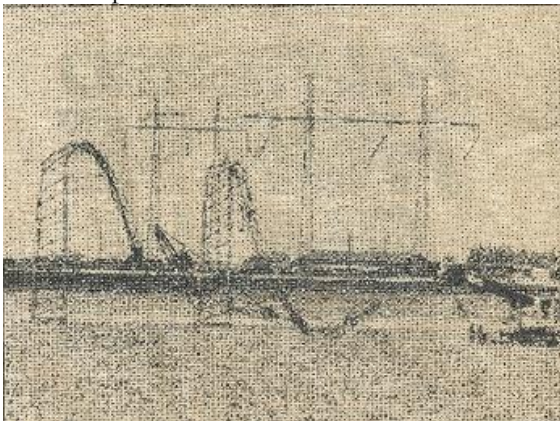
Grisastallet

Trädgården

Material från de skadade byggnaderna låg utspritt över området ända upp till hästhagen och i den låg också ladans tak.

De fick veta att två ledningsstolpar hade blåst ikull och ledningarna låg på marken. Stolparna var dimensionerade för att klara vindar upp till 65 meter per sekund.

Nu har de en form som liknar giraffer som dricker vatten. Bild Kvällsposten

De fick också veta att Ingemar Andersson, som bodde på Coyetvägen, hade sett de nedfallna ledningarna när han var på väg hem. Han trampade mellan ledningarna för att komma vidare. Elsystemet var så konstruerat att med jämna mellanrum slogs strömmen på. Hade

Ingemar Andersson passerat ledningarna vid ett sådant tillfälle hade det varit ödesdigert för honom.

De fick också veta att träd hade blåst ikull i Gårdsallén och någon hade redan varit där och röjt.

Under dagen kom en representant från försäkringsbolaget till gården för att få klarhet i skadornas omfattning.

Uppröjningsarbetet påbörjades också. Material som blåst omkring var av olika slag, storlek och vikt och bland annat asbest. Berrieth och Lena Manshed var sysselsatta med att plocka sådant under flera dagar.

Entreprenadmaskiner kom och tog hand om de tunga delarna och lastbil transporterade bort.

Jordbruksmaskiner hade skadats. Några kunde repareras och några fick bytas ut.

Snart påbörjades uppförandet av en ny lada.

Den nya ladan, som ersatte den som var byggd ca 100 år tidigare, var på plats senare på året.

Gården före stormen

Gården år 1993. Nya ladan är markerad med X. Fotot är taget av trädgårdsmästare Torsten Persson och det var hans son Tomas som var pilot.

Så uppstod ovädret

Meteorolog Lars Werner på Sturup förklarade att ett sådant oväder bildas när kalla och varma luftmassor möts men att det är ovanligt att det blir en så kraftig urladdning som vid detta tillfälle.

Den 1 augusti låg en mycket varm och fuktig luftmassa över norra Tyskland och södra Sverige. Samtidigt kom betydligt svalare luft in från Nordsjön och tryckte undan den varma luften. Då bildades ett kraftigt åskoväder som drog in i Skåne över Malmö och drev mot nordost. Dess centrum var mycket begränsat. De värsta skadorna har uppstått i ett bälte från Åkarp – Hjärup – Lund och ovädret mattades av upp mot Eslöv. (Se sista sidan)

Vindhastigheten var upp mot 60 meter/sekund och blåste ikull flera hus och en kraftledningsstolpe och svepte ner i ett sädesfält. Det regnade och haglade kraftigt men mängden blev inte så

stor, 10,5 mm i Lund. Regnet kom dock häftigt och i Lund stod vattnet så högt på sina ställen att bilar fastnade i vattenmassorna.

Kommentar från ett försäkringsbolag

Jordbruket drabbades också av många skador på skörden. Direktör Per-Arne Skåniger, Jordbrukets Försäkringsbolag, säger att skördeskadorna, om ca 7 miljoner, är de största som bolaget har haft att hantera på ett så begränsat område.

Lisbeth och Benny Nilsson i Åttegränd.

Lisbeth berättar att vi hörde hur vinden blev allt starkare och vi ställde oss vid fönstret på ovanvåningen som vetter mot söder, dvs. mot Blomstergården. Plötsligt slets en takstege loss med buller och bong! Skräckslagna rusade vi bort från fönsterna som dock klarade sig. Var stegen landade minns vi dock inte.

På bottenvåningen tittade vi ut mot trädgården och bevittnade hur vår Rönnsamak, bilden, rycktes upp med sina rötter! Hela trädet flög bort till väggen vid förrådet, där den sedan satt

klistrad tills vinden upphörde helt och släppte greppet om den. Där låg sedan trädet som en livlös hög på terrassen och det var ju bara att skratta åt

eländet, vi hade ju klarat oss helskinnade, men fy vad det var skrämmande!

Torsten Perssons Handelsträdgård på Lommavägen.

Tomas berättade att ett stort antal glasrutor blåste sönder i växthusen under stormen. De fick anlita ett företag under ett par veckor för att återställa ordningen. Det blev inte så mycket skador på det som fanns i växthusen eftersom det var sommar när ovädret härjade.

Utrustning som stod utomhus hade spridits över hela området.

Anita och Börje Nilsson på Måns väg berättade.

Korpen hade ett arrangemang som innebar att cykla till Staffanstorp där det var några aktiviteter innan det var dags att återvända. På hemvägen stannade de till hos Anitas bror på Åttegränd. När de satt där kunde de se på himlen att ett oväder var på väg.

De gick omedelbart ut och satte sig på cyklarna och cyklade hem. Börje kom först fram och gick genom carporten och förrådsdörren in i huset. Carporten vetter åt söder och när Anita och barnen kom hem blåste det så mycket att de inte kunde öppna förrådsdörren, fast Börje hjälpte till genom att trycka på från insidan.

De fick stanna kvar utomhus och fast de stod under taket i carporten blev de helt genomblöta av regn och hagel. Stormen skapade ett mycket högt och otäckt ljud.

När stormen upphört och de fått på sig torra kläder kunde de konstatera att deras hus saknade ett antal takpannor och några fönsterbleck.

Grannen på Olas väg kom och frågade dem om de möjligtvis sett ett plasttak som försvunnit från ett litet skjul de hade. Taket återfanns så småningom ett hundratal meter norrut.

Väståkragården

I en intervju (sannolikt i Kvällsposten) beskriver Sven-Ingvar Nilsson hur gården drabbades.

Det började med kraftiga blixtnedslag och knallar. Några hästar fanns ute i hagen och de fick vi raskt in i stallet. Därefter brakade de lös. Hästarna gnäggade och korna råmade. Orkanvindar tog tag i träd och byggnader. Ett par kraftiga almar framför boningshuset knäcktes och toppen på ett annat träd slets av. Samtidigt kom hagel stora som hasselnötter. Ett 40-tal fönster i ekonomibyggnaderna trycktes in.

Skördeskadorna blev omfattande. I spannmålsskördarna finns endast cirka 50 % av kärnorna kvar i axen. De andra ligger på marken och kan inte skördas.

Värst drabbades sockerbetorna och på ett fält var blastskadorna 100 %.

På bilden syns från vänster Nils-Erik Nilsson, Elin och Harriette Falk, Elsa Nilsson. Foto Land

Lars och Inger Fridh på Nils väg.

Det var vid åttatiden på kvällen som vinden började tillta allt mer. Vi hade ett uterum med öppning åt söder och inne i uterummet fanns en port. Vi kunde höra att porten öppnades av den kraftiga vinden. Jag gick ut och stängde porten. Det tog inte lång stund innan porten öppnades igen. Då satte jag ett stag så att porten omöjligtvis kunde blåsa upp.

Vinden tilltog ännu mer och det började hagla och regna på ett häftigt sätt.

Vi stod vid ett fönster som vette mot väster och såg hur våra två nyplanterade blodplommonträd med slanka stammar böjde sig. Trädens grenar och bladverk pressades mot fönstret och tillsammans med den ymniga och häftiga nederbörden såg det ut som om vi tittade in i ett akvarium.

Mitt i denna upplevelse hörs ett besynnerligt ljud som vi inte kan definiera.

Det blir plötsligt alldeles vindstill. Lite kusligt. Efter en stund går vi ut i trädgården och får genast förklaringen till det besynnerliga ljudet. Det var hela taket till uterummet som hade blåst bort. Hade jag inte arrangerat så att porten var omöjlig att öppna, hade porten öppnats av vinden och taket blivit kvar.

Dagen efter gick jag en runda och på gång- och cykelbanan norr om Nils väg låg en massa bråte. Det gick dock inte att urskilja vad som var en del av vårt tak.

Lennart Helgesson som då bodde på Ängslyckevägen berättade.

Jag såg hur stenar upp till 5 cm kom rullandes på Fredriks väg norrut.

Vi hade ett körsbärsträd som fick barken sönderslagen av småstenar som flög omkring.

Efter stormen gick Lennart en runda och kunde bland annat se och fotografera att i Stationsbyn hade ett hus som höll på att byggas fått omfattande skador.

Under sin promenad kom Lennart också till Gårdsallén och tog ett foto där träd blåst omkull. Innanför det trasiga staketet har grönt från de skadade träden samlats. I bakgrunden syns Stenshög gårds karakteristiska vita staket.

Ulla och Staffan Ralfsson på Ängslyckevägen har berättat.

De kom till Hjärup 1985 och de fick då veta att anledningen till att träd stod snett på tomten berodde på att en storm som passerat genom trädgården.

Karin och Sonny Tunklev på Lars väg har berättat.

Det var en varm och härlig dag. Sent på eftermiddagen kom Karin och grannen Ragnhild Fransson överens om att ta en cykeltur till Lomma. De gav sig i väg och i Lomma tittade de runt i samhället och njöt en stund med en glass i handen utanför en kiosk. Det var väldigt trivsamt.

Strax före åttatiden började de cykla mot Hjärup. När de närmade sig gården, som ligger vid kurvan strax före Hjärup, såg de hur himlen svartnade i sydost. När de passerat gården började det småregna och efter någon minut var stormen, regnet, haglet över dem. Blixtar korsade sprakande himlen med efterföljande kraftiga knallar. Det var riktigt obehagligt.

De var klädda i shorts och linne och på några få sekunder var de totalt genomblöta och de cyklade så snabbt de kunde för att komma hem.

Till deras stora glädje fick de se Ragnhilds man Hans komma körande mot dem i bil och de blev glada. Han saktade in men till deras förvåning ökade han farten igen och fortsatte mot Lomma. De visste inte då att Hans ansåg att sikten var så dålig att han inte ville ta risken att vända på vägen utan körde till gården för att vända.

Något undrande fortsatte de mot hemmet.

På den tiden fanns ingen tunnel under järnvägen så Lommavägen gick över järnvägen. När de kommit över spåren hoppade Ragnhild av cykeln och lade sig på marken i slutningen till höger. Tyvärr var där inget som helst lä mot vinden och haglet.

Karin cyklade in på Banvällsvägen.

Vindhastigheten var upp mot 60 m/s och det betyder drygt 200 km/timme. Den vinden fick Karin rakt i ryggen och innan hon hunnit reagera gick det i en hiskelig fart.

Karin insåg då att om hon inte fick stopp på cykeln kunde hon skada sig allvarligt genom att i mycket hög fart köra in i något som gjorde att det blev tvärstopp.

Karin bromsade så hårt att det skrek och knakade i cykeln och vid avfarten till Botildas väg blev det äntligen stopp på cykeln.

Utmed Banvallsvägen fanns en kulle som släntade av vid Botildas väg. Där i den slänten lade sig Karin platt på marken. Kullen och de nyligen planterade nyponbuskarna gav lite lä men hon blev ändå fullständigt bombarderad av de stora hagelkornen.

Hans hade vänt om och såg Ragnhild som låg i diket. Ragnhild tog sig in i bilen och de körde mot hemmet. De upptäckte genast Karin som hade rest sig upp när ovädret slutat lika snabbt som det startade. Karin var helt genomblöt och tvekade därför att hoppa in i bilen. Hans kommenderade "In med dig!" och så kom de äntligen hem efter en förfärlig upplevelse.

Karin hade till viss del legat i lä men fick ändå massor med blåmärken efter haglet. Ragnhild, som inte låg i lä, hade det ännu värre med blesstyrer.

På en cykel finns en bromsarm som är helt plan och nödvändig för att kunna bromsa. Karin hade bromsat så

hårt så att bromsarmen kröktes.

När Karin och Sony hämtat sig något fotograferade de hagel som låg på deras uteplats.

De tog också en bild på samma hus i Stationsbyn som Lennart Helgesson gjorde men på lite längre avstånd.

Göran Olsson bodde på Skolvägen och han berättar.

Jag bodde på Skolvägen vid tiden då ovädret svepte förbi och orsakade stora skador. Min bil stod parkerad på vår infart då en gren, stor som en kraftig stock, slets av från ett av de stora kastanjeträden och kastades iväg som en liten kvist. Den kraftiga grenen slog ned precis framför fronten på min bil och bilen klarade sig således utan skador. Jag var ensam hemma då jag fick uppleva denna oerhört stark och mycket obehaglig storm.

Ingegerd Höglund på Malenas väg berättar.

Stämningen var onekligen kuslig. På Malenas väg gick man ur huse när ovädret vandrat vidare mot nordväst. Trädgårdsmöbler och en hammock hade blåst iväg från granntomten och flera fönster hade gått sönder. I vår trädgård täcktes marken av nedblåsta körsbär och centimeterstora hagel. Hagelskadorna på taken reglerades olika beroende på vilket försäkringsbolag man hade.

Magret och Lars-Göran Mattisson Ingris väg har berättat.

Det var en varm och härlig dag och vi var på vår terrass som vetter åt söder. Det kändes att något var på gång med vädret. I taket hängde en bur med våra undulater och plötsligt började burens svänga, så vi tog buren in i huset.

Plötsligt var ovädret över oss och vi förskräcktes över den starka vinden och kraften i regnet och i de hasselnötstora hagelkornen.

Nästan lika plötsligt som ovädret startade så upphörde det. Efter en stund gick vi ut för att se om något hänt. Och det hade det gjort. Söder om huset hade vi ett ampelpersikoträd. Så gott som all bark på trädet var bortblästrad av hagelkornen och det återhämtade sig aldrig. Det fanns små hål i träpanelen över fönstren och massor av småsten i rabatten.

På framsidan hade det japanska körsbärsträdet knäckts, syrenens blad var genomborrade av

hagelkorn och bakrutan på vår bil var krossad.

Grannar kom ut och började sopa bort hagel från tomten och på gatan fanns mindre drivor av hagel. Löv hade blåst loss och följde med vatten och hagel till brunnarna och täckte dem så att vattnet inte kunde rinna undan.

Lars Göran gick en runda och såg att invid scoutgården hade ett träd knäckts.

Senare upptäcktes de att takpappen på deras egna hus var så skadad att den fick läggas om.

Börja Andersson Lottas väg har berättat.

Hela familjen var i Staffanstorp och vid halv niotiden körde vi mot hemmet. Vi valde att köra via Lilla Uppåkra. När vi kom till vägsträckan som leder till Gamla Lundavägen såg vi en del skräp på vägen. Det var inga konstigheter förrän vi kom till Hjärups Boställe för där låg träd och grenar så att det var omöjligt att komma ut till Banvällsvägen.

Vi vände och körde till centrum där bland annat ICA-affären fanns. Där körde vi upp på gång- och cykelbanan och på så sätt lyckades vi så småningom snirkla oss hem.

Där möttes vi av att vattnet stod ganska högt på gatan. Det var avblåsta löv som hade täckt gallren på gatans avloppsbrunnar. I trädgården var det stor förödelse med blommor som var helt sönderslagna.

På morgonen kunde vi också se att ovädret hade varit så kraftigt att färgen på gaveln hade flagats av.

Börje har vuxit upp i Flackarp där hans föräldrar hade ett jordbruk. Nu drevs det av hans bror Sven. De var i kontakt och Börje fick veta att det var stor förödelse på gården. Logen hade rasat samman.

Dagen efter körde Börje till brodern och på Väståkravägen såg han något konstigt. I sockerbetsfältet sågs tydligt gränsen för ovädret, på ena sidan var all blast avslagen, medan på andra sidan stod betorna helt oskadda.

Framkommen till gården kunde Börje se att logen hade rasat och han fick veta att det mesta av den förväntade skörden hade blivit fördärvad.

Foto Kvällsposten

Det kunde ha varit värre hade Sven sagt. Fyra dagar tidigare hade han levererat hela skörden från ängsgröeodlingen (gräsfrö).

Börje fick också veta att Rolf Andersson, som drev en handelsträdgård i Flackarp, hade fått ca 2 000 glastrutor sönderslagna i sina växthus och att mycket av det som odlades där hade skadats av kringflygande glasskärvor.

Ulla Svensson Pers väg berättar.

Jag tittade ut genom fönstret och såg himlen bli svartare och svartare. Blixtarna lyste plötsligt upp himlen och det kom kraftiga knallar. Vinden tog i så rutorna skallrade. Nu började det också hagla

stora korn.

Jag blev rädd! Vad ska jag göra?

Min blick föll på gästtoaletten mitt i huset. Där var väggar, golv och tak av betong. Jag gick in på toaletten och stängde om mig. Sen satt jag där inne, tills jag hörde att vinden avtagit.

Jag gick ut från toaletten och fram till ytterdörren. Jag öppnade sakta! Ute var det små drivor av hagel och många blad var perforerade av haglet och så var det precis tyst. En kuslig känsla!

Sedan kom lättningen, ovädret var över.

Lars, Inga Lill och Johan Magnusson på Västangård har berättat.

Börja Andersson berättade tidigare om hur Sven Andersson gård i Flackarp drabbades av stormen och Lars kunde komplettera den berättelsen.

Sven övertog gården efter sin far Curt som i det sammanhanget flyttade till Klostersgården i Lund. Från sin lägenhet kunde Curt se gården han en gång drev i Flackarp.

Den 1 augusti var Bertil Magnusson och några andra personer hembjudna till Curt.

Mot kvällen ropade en av gästerna till Curt att man kan se grisastallet på din gård.

Nej, det kan man inte menade Curt men gick fram till fönstret.

Efter en stund konstaterade han att jo, man ser faktiskt grisastallet och då måste logen ha blåst omkull.

Så var det ju också.

Vad gäller Västangård var Lars i Arlov när stormen bröt ut. Han tänkte genast på gården och ville komma hem för att se hur den hade klarat sig.

När stormen bedarrat något satte han sig på motorcykeln och gav sig iväg mot hemmet. På Lundavägen låg på sina ställen nedfallna träd och grenar så att han då och då fick köra ut på åkrarna för att komma vidare.

Framme i Hjärup kunde han se att en loge på Hjärups gård hade blåst omkull och han började ana oråd för Västangård.

När Lars kom fram till Västangårdsvägen och närmade sig gården såg han inget som var skadat.

Men, när han passerat gaveln på det första stallet såg han att taket lyfts av från stallet bredvid och väggarna rasat. Det fanns vid tillfället 180 gödsvin i stallet och vi var oroliga för hur det

hade gått för dem. Dessbättre skulle det visa sig att 179 var helt oskadda och en hade brutit ett ben.

Kollegorna Christian Wraghe från Wragersrup gård, Berndt och Per Persson från Svarthjärup hade fått kännedom om vad som hänt och anslöt för att tillsammans med gårdskarl Trevor Teter hjälpa Bertil och Lars med att ta hand om grisarna.

Foto Kvällsposten

Några dagar tidigare hade ett stall tömts och nu skulle de hemlösa gödsvinen flyttas dit.

I det raserade stallet fanns ett antal boxar med 10 grisar i varje. Smågrisarna som kom till stallet hade vuxit till sig och det hade skapats en hierarki mellan grisarna inom varje box. Det gick därför inte att blanda grisarna för då hade det blivit stridigheter mellan dem och framför allt mellan de som hade högsta rang i respektive box. Grisarna skulle därför flyttas box för box.

Det var inget lätt arbete med tanke på allt bråte som låg där och att grisarna var oroliga. Mitt under en sådan förflyttning kom en fotograf och tog ett foto med blix och den skrämde upp grisarna ytterligare och Lars och Bertil blev, lindrigt sagt, väldigt irriterade.

Till slut var alla grisar på plats i sitt nya stall.

Dagen därpå ringde Bertil till försäkringsbolaget och anmälde skadan. Försäkringsmannen hade då kommentaren ”Jaha, nu ska ni bönder ha bra betalt för era gamla hus.”

TVå representanter från försäkringsbolaget kom till gården för att bedöma skadorna. En av dem var personen som kommit med den förolämpande kommentaren.

Bertil menade att det inte var rätt att säga att vi vill ha bra betalt för gamla hus. Stallet hade byggts 1975 och var endast åtta år gammalt, så det var inget dåligt stall.

Mannen sade då att så hade han inte sagt.

Det kommenterade Bertil med ”Jaså, du är en så'n som inte står för vad du har sagt?”

Besöket ledde till att gården fick full ersättning för skadorna samt viss ersättning för bortfall av produktion. Gården hade ju missat uppfödandet av tre kullar under tiden som ett nytt stall byggdes.

Bilden på gården är tagen flera år efter stormen men stallet som förstördes låg där byggnaden märkt med X finns idag.

Utmed vägen till höger finns ett bostadshus som tillhör gården. Vid tillfället för stormen bodde

Olle Johansson där och han hade en hammock i trädgården.

Efter stormen var hammocken borta och den hittades aldrig igen.

Per Persson i Svarthjärup har berättat.

Gården hade vid tillfället en lökodling. När ovädret hade dragit förbi hade stormen, regnet och haglet tagit bort lökens blast. Finns ingen blast slutar löken att växa.

Skörden blev därmed mycket mindre än normalt.

Annemo Elofsson på Markvägen har berättat.

Den 1 augusti 1983 fyllde maken 35 och vi hade några gäster på mat i trädgården. Helt plötsligt börjar det blåsa och vi sprang in med mat, dukar och stolar. Vi fick precis stängt altandörren när haglet och dånet kom. Jag rusade in i sonens rum. Han var 2 år och nattad men hade ju vaknat av dånet. Han låg på rygg, sa inte ett ljud men stirrade med typ oseende ögon på mig. Helt paralyserad. Jag lyfte upp honom och gick ut i vardagsrummet igen där maken och gästerna stod förfärade och stirrade på våra stora fönster ut mot trädgården. Det gick inte att se ut. Fönstren skakade och det sköljde över dem något som liknade filmjolk. Hagel och regn blandat.

Det var några skräckfyllda minuter. Ska fönstren hålla? Stormen ebbade ut och fönstren höll.

Dagen efter tog vi en cykeltur i byn och såg Hjärup Gårds lada med lantbruksmaskiner omgärdade av bråte (bild sidan 1) och betfältet bortom nuvarande Jakriborg var inte längre ett betfält. Absolut helt överkligt.

Förklaring från SMHI angående vädret den 1 augusti 1983.

Det rapporterades en tromb och hagelbyar från just Hjärup den dagen. Ett lågtryck drog in ett frontsystem över Sydsverige. Ett frontsystem kan hjälpa till att sätta igång kraftig konvektion vilket i sin tur kan orsaka tromber.

Bilden är en återanalys (vädermodeller som körs på gamla data) från den dagen, lufttrycket och temperaturen i 850 hPa (cirka 1,5 km:s) höjd.

De vita ringarna över Danmark, svarta pilen, markerar lågtrycket och de röda färgerna över Polen och upp emot Gotland visar varmsektorn det vill säga området mellan varmfronten i öster och kallfronten i väster.

